

Ա. Կ Ա. Մ Ա. Յ Պ Ա Տ Ա Ս Խ Ա Ն

Ատեղծութիւնը) թունաւոր կիրքը) կեղծիքը) սուտն ու կատաղութիւնը
 իրար խառնուած՝ սե մաղձի նման կը փրփրի «յառաջդիմական» մամուլի
 էջերուն մէջ: «Ժողովուրդի Չայն»-ի կիրակնօրեայ ձայնագիրը կը դառնայ
 անդադար նոյն մաշած եղանակին վրայ: Բայց հիմա, շաբաթը մէկ
 օր կրկնուող հայհոյանքը քիչ կուգայ հոգիի թլփատիչներուն
 համար: որոնք սկսած են գրեթէ ամէն օր և ամբողջ թերթը
 յատկացնել Դաշնակցութեան: Պարզուող տեսարանը անցած է արդէն
 ծիծաղելիութեան սահմանը և դարձած տխուր: վերջին ծայր տխուր բան
 մը: կարելի է դիտել իրար գերազանցելու ճիգով հայհոյող բերաններու
 ատամնաթափ դայրոյթը և շտորհիլ թէ հայ ժողովուրդը ի՞նչպէս խրեցաւ այս
 մղձաւանջին մէջ և ի՞նչպէս դուրս պիտի գայ զայն անպէ՛տ յարաբերութեան թէ
 սուգի օրեր են ներգաղթի այնքան սպասուած յարաբերութեան և կառավարչութեան
 թերթերը կարդացող մը անխուսափելիօրէն այն տպաւորութիւնը կը ստանայ
 թէ հայութեան մէկ հատուածը — յառաջդիմական հատուածը — ծանր անձ-
 կութեան մը մէջ կը տապալակի և իր յուսալքումը պարտկելու համար՝ աջ ու
 ձախ ստուերներ կը փնտռէ հարուածելու: Ո՛ւր է հայրենադարձութեան վե-
 հութիւնը: ո՛ւր է պատմական վայրկեանին լրջութիւնը: Փոխանակ օր-
 նութիւններով ճամբայ հանելու Հայաստան մեկնող նաւերը) հոգիի չարա-
 շահները ամենագուհիկ լուտանքներով կը պղծեն հրաժեշտի խորհրդաւոր
 ժամը:

Եւ ինչո՞ւ այս սրբապղծութիւնը) ինչո՞ւ այս ջղագար աղմուկը) Պարզ
 է) Դաշնակցութիւնը քայքայելու նպատակով: Իրենք կ'ըսեն՝ «քայքայուած
 Դաշնակցութեան» անմեղ զոհերը նաւարկութենէ փրկելու համար: Շատ բա-
 րի) բայց միթէ՞ կիսաքանդ և խարխուլ ամբողջ մը գրոհը այսքան իրար-
 անցում) այսքան զօրաշարժ ու այսքան դաւադիր ռազմախաղ կը պահանջէ:
 Միթէ՞ «նիսած դիակ»-ի մը թաղումին երջանիկ յուղարկաւորները պէտք
 էին օրն ի բուն հայհոյելու՝ իրենց դձուներուն առջև կեցած:

Ո՛չ) պարզուող պատկերը ուրիշ իրողութիւն կը փաստէ: Այս ամէնը
 պիտանիչն է հակառակորդներու պարտուողի հոգեբանութեան: Անոնք կը զգան
 անոնք հետզհետէ աւելի կը համոզուին) որ փոխանակ Դաշնակցութիւնը քայ-
 քայելու) աւելի կը զօրացնեն զայն՝ իրենց հարուածները իջեցնելով անոր
 կամքի և հաւատքի պողպատէ սալին վրայ: Անոնք սնանկացած են արդէն
 հոգիներու գերեզմանութեան շուկային մէջ) որքան ալ խարխուլուած ապ-
 րանքներ ձարեն տակաւին և ցուցադրեն «յառաջդիմական» խանութներու
 ցուցափեղկերէն ներս: Այլևս ոչ ոքի համար գաղտնիք մը չէ որ «զգուան-
 քով հրաժարողներու ստորագրութիւնները ի՞նչ սպառնալիքներով) ի՞նչ
 դաւերով և ի՞նչ աղաչանքներով կը խլուին: Եթէ անք չարունակ մե-
 ղի հասնող հերքումներուն) պէտք է ապահովարար «հրաժարողներու թիւին
 չափ ալ հերքում հրատարակել: Նմուշի համար ներկայացուցինք քանի
 մը հատ ասկէ առաջ:»

Ո՛ր մէկը յիշել. քարափէն ետ դարձող Հա՞յը) որուն ստորագրութիւնը
 կեղծեցին) Սամուէլներու և Յակոբներու գարշա՞նքը) իրենց անուններու շա-
 հագործումին առջև) 5—6 տարեկան գայլուկները) որոնց անմեղ բերնին մէջ
 «Հրաժարիմք»-ի ամենէն ստորին պարսաւանքներ գետեղեցին) Պէյրութի մէջ
 ապրող Արծուի՞կը) որ Հալէպի մէջ հրաժարեցուցին) եթանասունամեայ գա-
 ռամած Արամ Չաւո՞ւչը) որ ոչ մէկ կապ ունի Դաշնակցութեան հետ և որը կը
 ներկայացնեն իբրև հերոս մը երբ հասարակ բախտախնդիր մըն է եղած. Հ.
 Մ. Լ. Մ. ի մեռած անդամները) որոնց ոսկորներն իսկ չամշցան շուկայ հա-
 նելու: Բայց ի՞նչ հարկ փաստերու) կը բաւէ որ ընթերցողը ուշադրութեամբ
 կարդայ հրաժարագիր մը) որպէսզի տեսնէ թէ «Հրաժարող» տարիներ առաջ
 քանի մը անգամ անցած է Դաշնակցութեան ակումբին քովէն ու հիմա կը
 հրաժարի Դաշնակցութենէն) «յեղափոխական երգեր երգող» երգչախումբի մը
 մաս կազմած է) բայց դարձեալ կը հրաժարի Դաշնակցութենէն) ազգ. հան-
 դէսներու ներկայ եղած է ու կը հրաժարի Դաշնակցութենէն) Հ. Մ. Լ. Մ. ի
 մրցումներուն գացած է) բայց կը հրաժարի Դաշնակցութենէն) Ու միշտ զըզ-
 ուանքով ու միշտ դատաւարտելով:

Այս ողորմելի պատկերին առջև հակառակորդ թերթերը իրենց անզօր
 կատաղութիւնը կը ծամեն: Մինչ անդին) Հ. Յ. Դաշնակցութեան և Հ. Մ. Լ.
 Մ. ի շարքերը կը խտանան նորանոր անդամներով և իսկապէս հայրենասէր
 տղաքը իրենց բոցավառ աչքերով կը տեսնեն թէ ներգաղթի անուան տակ
 մարդիկ ի՞նչպէս կ'աշխատին փշրել հայութեան ողնասիւնը) անբարոյացնել
 հայ անհատը) սպաննել անոր մէջ արժանապատուութեան և գաղափարապաշ-
 տութեան ամէն հետք և ստրկացնել հոգիները:

Մեր թշնամիները ճրագով կը փնտռեն նման առիթ ու չէին գտներ:
 Թող հրճուին այս քառսին ծախուած հեղինակները) որովհետև եթէ չկրցան
 հասնիլ իրենց բուն նպատակին) գոնէ յաջողեցան ողբերգութեան վերածել
 մեր գաղութի ազգային կեանքը) եղբայրը հանելով եղբոր դէմ) հայրը հանե-
 լով որդւոյն դէմ) պառակտելով ընտանիքները) քայքայելով անտեսութիւններ
 և սակարկելով հայ ժողովուրդի ամենէն նուիրական զգացումը՝ հայրենասի-
 րութիւնը: Ո՛չ մէկ կասկած՝ որ մեր դարաւոր թշնամին պատուանշանով պի-
 տի ուզէր զարդարել այս մարդոց կուրծքը:

Աւելին կայ սակայն: «Յառաջդիմական օրկան»ը իր մոլուցքին թոյնը
 սկսած է թափել նաև մեր անցեալի բոլոր սրբութիւններուն վրայ: ներկայ

արժէքներու ողջակիզումը անբաւարար կուգայ իր մութ հաշիւներու գործա-
 դրութեան համար: Պէտք է ջնջել անցեալը) պէտք է թաղել հայոց նորա-
 գոյն պատմութիւնը) որուն մէջ հաստատուած են հայ ժողովուրդի կենսու-
 նակութեան արմատները:

«Ժողովր. Չայն» անուր պայքար մը շղթայաղերձած է մեր ազգային
 երգարանին դէմ) որուն էջերը կէս դարու հերոսամարտերուն սրբազան
 արիւնով գրուեցան: Դաշնակցութիւնը մոռացութեան գիրկը նետելու միակ մի-
 ջոցը կը նկատուի լուցնել ազգային ու յեղափոխական այն բոլոր երգերը)
 որոնք հայ հերոսներու և առաքեալներու յիշատակը կը պանծացնեն և որոնց
 հնչիւններով հայ մայրը տարիներ շարունակ օրօրեց ու մեծցուց իր զա-
 ւակները: «Մի՛ երգէ) մի՛ յիշէ) խաչ քառեցէ անցեալին վրայէն) կ'աղաղա-
 յն ախօր հայասառ բերքերու սիւնակներէն) որպէսզի արժանի նկատուի Հա-
 յասանին»: Ու եթէ չամչնան՝ պիտի ըսեն որ հայ ժողովուրդը միայն 25
 տարուան պատմութիւն ունի) վերջին քսանհինգ ամեակը: Իսկ անկէ առաջ՝
 հայութիւնը կը ննջէր անէութեան մշուշին մէջ...

Այսօր կ'ըսեն՝ պատուեցէ՛ք հայ երգարանը) իսկ վաղը մի՛ զարմանաք
 եթէ ըսեն՝ այրեցէ՛ք Ռաֆֆին ու Վարուժանը: Այդպէս ըրին անցեալին ու
 այդպէս կրնան ընել դարձեալ) որքան ատեն որ իրենց նպատակն է հայու-
 թիւնը վերածել անդէմ ու անկամ զանգուածի) կտրուած անցեալէն) ուրացած
 իր մեռելները) մոռցած իր պատմութիւնը) ճիշդ գնչուներու նման:

Դաշնակցութիւնը «հաշուեյարդար»-ի ենթարկելու նպատակով միջոցնե-
 րու մէջ խտր չղնողները սկսած են Դաշնակցութեան կոնակէն ուղղակի հար-
 ուածել հայ ժողովուրդը: «Ժողովուրդի Չայն» անհաւատալի չարախնդութեամբ
 մը յայտարարեց թէ «ազգային մարմիններու անունով» պաշտօնական անձ-
 նաւորութիւններ ըողոք ներկայացուցած են տեղական կառավարութեան)
 Դաշնակցականներու «ցոյցերը» պատրուակ ծառայեցնելով: Յոյց ըսելով) հարկ
 չկայ ճշդելու) անոնք կ'ըմբռնեն ազգ. ու յեղափոխական երգեր և հայոց պատ-
 մութեան նուիրական թուականներու տօնակատարութիւն: Այսպէս ուրեմն) մատ-
 նութիւնը յակասէ անուանէ) մասնաւոր ցանկերով և Համիտեան օրերը յիշեցնող
 քսութեամբ սկսած է իր տխուր դերը խաղալ մեր գաղութին մէջ: Ու ասիկա
 հերոսութիւն կը նկատեն մատնութեան հեղինակները և չեն քաշուիր իրենց
 թերթի ճակատին վրայ հպարտութեամբ ծանուցանելու: Անոնց ի՞նչ փոյթը
 թէ հայութիւնն է որ կասկածելի պիտի դառնայ այս ձևով օտարի աչքին) կը
 բաւէ որ ոտտիկանութիւնը կարենան համոզել թէ «զէնքեր կան պահուած»)
 կը բաւէ որ քանի մը Դաշնակցականներ բաժանուին նետուին:

Ո՛չ մէկ չափ և ո՛չ մէկ վերապահութիւն կը դնէ հակառակորդը իր
 անսանձ արշաւին: Ստեղծուած ներքին աւերը ամենայն սառնասրտութեամբ
 կը տարածէ օտարի աչքին) ջանալով զինակիցներ ճարել նոյնպէս արտաքին
 ճակատին վրայ: Եւ երբ կը տեսնէ իշխանութեանց ուղղամիտ կեցուածքը)
 խտելութիւն և մաղձ կը ժայթքեցնէ նաև անոնց վրայ) թէ ինչո՞ւ իրենց
 մատնանշած անձերը ազատ կը շրջին տակաւին և ինչո՞ւ պատժամիջոցներ
 ձեռք չեն առնուիր իսկոյն:

«Ժողովր. Չայն» իր ոճրային դիտումներուն մէջ այնքան առաջ կ'եր-
 թայ) որ իր արար անուանակցին ու լուսեղբոր՝ համայնավար պաշտօ-
 նաթերթ «Սառութ էլ Շապաղ»-ին գրել կուտայ այնպիսի տողեր) որոնք ամէն
 հայու հոգիի մէջ միայն ընդլղում կը ծնին: Համայնավարներու արարական
 օրկանը) որուն հրահանգները պատգամ են իր հայ մանկաւիկներուն համար)
 հաստատելէ յետոյ թէ «հայերու քաղաքական ժողովը նիստ մը գումարած է եւ
 երեք հոգիի բաղկացած պատուիրակութիւն մը նշանակած) որոնք սեպակցութիւն
 մը ունեցած են ներքին գործոց նախարարին հետ իւր լիկի բնակարանին մէջ»)
 հայեարար եղբայրական յարաբերութեանց պառակտումի սերմեր կը ցանէ և
 կը պահանջէ որ «զաշնակ չէֆերը» ամենախիստ հետապնդումի և պատիժի
 ենթարկուին:

Հայ ժողովուրդը) կը տեսնէ թէ քու անունովդ խօսող այս մարդիկը
 ո՛ւր կրնան իջեցնել քու վարկը այս հիւրընկալ երկրին մէջ և ի՞նչ զէնքերու
 դիմել՝ իրենց յետին նպատակները իրագործելու համար: կը զգա՞ս թէ քու
 տանդ ուրախութիւններուն և վէճերուն դուռը ինչպէս կ'անակին վրայ կը
 բանան «Սառութ էլ Շապաղ»ներուն առջև) որպէսզի անոնք ուղածնուն պէս
 խաղան քու ճակատագրիդ հետ և շահագործեն քեզ իրենց քաղաքական ծրա-
 գիրներու կրկէսին վրայ: Մինչև հիմա եղած պայքարը) որ քու ծոցիդ մէջ
 սահմանափակուած տեսնելու միտքարանքը ունէիր) այժմ սեփականութիւնն
 է բոլորին) շնորհիւ սրացաւ «Հայաստանասէրներու»: Բարեբախտաբար
 արար ազնիւ ու վեհանձն ժողովուրդը լաւ կը ճանչնայ հայութիւնը և կը ճան-
 չնայ նաև «Ժողովուրդի Չայն»-երու հետապնդած նպատակները) ինչ
 լեզուով ալ հրատարակուին անոնք:

Մենք կը լսենք օրերով՝ քար դրած մեր սրտին վրայ: Ու եթէ երբեմն
 այսպէս կը հարկադրուինք ակամայ պատասխան մը տալու մեր դէմ եղած
 հանապազօրեայ յարձակումներուն և դաւադրական աշխատանքի լծուած մար-
 դոց) պարզապէս ըսելու համար թէ Դաշնակցութիւնը արհամարանք միայն
 ունի անոնց անձին ու գործին հանդէպ և կը ցաւի հայ ժողովուրդին համար)
 որուն բարեմտութիւնը և համբերութիւնը կը շահագործեն ամենավտանգաւոր
 և ստորին ձեռով: